

Szegényjogon perlekedő felperes a perfelvételi tárgyaláson, — megelőzőleg kioktatva a Pp. 94. v. 96. §§-aira, — nem jelenik meg, ügyvédje — a tárgyalás napján hirtelen jött betegsége miatt — szintén távolmarad, megjelenő alperesi képviselő a hivatkozott törvényhely alapján az idézésnek végzéssel való feloldását és a felperesnek a felmerült költségben való marasztalását kéri, eljáró bíró — e §. imperativ rendelkezése folytán — így határoz. Felperesi ügyvéd, mihelyt felgyógyul, — minden egyébre gondolván, mint az idézés feloldására, — orvosi bizonyítvánnyal felszerelten igazolást kér. Az igazolásra vár, annak helytadó és új tárgyalási határnapot kitűző végzés helyett, a nemvárt, idézést feloldó és egyben alperesnek 8 nap és végrehajtás terhe alatt fizetendő több száz-ezer, vagy egymillió koronát is meghaladó perköltséget megállapító végzést kézbesíti ki kezeihez. Felperesi ügyvéd tüstént határoz; az idézés ismétlését kéri. Nyitva áll ugyan a lehetőség, hogy az alperes a perbebocsátkozást mindaddig megtagadja, míg a megállapított költséget meg nincs térítve. Ezt a legkellemetlenebb gondolatot azonban azzal hessegeti el magától, hogy alperesi képviselő a perköltségtől, — ha megtudja, hogy hirtelen jött betegsége miatt mulasztott, — el fog tekinteni és perbe bocsátkozni. A per felvételére kitűzött új határnapon felperesi ügyvéd ismét csalódni kénytelen; alperesi képviselő az orvosi bizonyítvánnyal igazolt betegsége ellenére konokul ragaszkodik a megállapított perköltséghez és annak megtérítéséig megtagadja a perbebocsátkozást. Felperesi ügyvéd hasztalanul argumentál, hogy szegényjogon perlekedő fele képtelen ezt a megállapított perköltséget megfizetni, de meg hogyan is jön ahhoz, hogy azért, mert ügyvédje a perfelvételi tárgyalás napján beteg volt, fizessen, avagy talán maga a felperesi ügyvéd fizessen? Alperesi képviselő hajthatatlan. A Pp. 180. §-ának 7. pontja alapján pergátló kifogást emel. Eljáró bíró — kelleetlenül bár, de alkalmazkodva a törvényhely szigorú betűjéhez — helyt ad a pergátló kifogásnak és újabb költséget állapít meg felperes terhére alperesnek. Így a szegényjogon perlekedő felperes önhibáján kívül, ügyvédje hibáján kívül, elúttetik jogainak további érvényesítésétől a „per nyertes” alperes nagyobb dicsőségére. De még a tehető felperesre nézve sem mindegy, hogy ilyen esetben azért a megtiszteltetésért, hogy alperes perbebocsátkozni kegyeskedjék vele, előre kell fizetnie, esetleg elevent a holtra költenie.

Szerény véleményem szerint a hivatkozott törvényhely igazságtalan és méltánytalan konzekvenciákat jelent a vétkesen mulasztó felperesre nézve, miért is feltétlenül revizióra szorul. A megoldás egyszerű: a mulasztás költsége állapíttassék meg mindenesetre a mulasztó terhére, de annak megtérítése halasztassék el a per joggerejű eldőltségéig.

Dr. Radó Sándor.

Külföldi jogesetek a szerzői jog köréből. I. H. könyvkiadó egy az új francia történelemről szóló gyűjteményes munkában több híres festő és szobrász művének reprodukcióját is közölte. Corot, Sisley, Courbet, Bryas és Rodin örökösei, szerzői jog bitorlása miatt eljárást indítottak ellene. A bíróság felpereseket keresefütkkel elutasította. Corot, Sisley, Courbet, Bryas közölt műveiket életükben eladták, akkor pedig a szerzői jogra, illetve a sokszorosítás jogára nézve különleges törvény nem volt és így az eladás a tulajdonjoggal, a dologgal való teljes rendelkezés jogával, a sokszorosítás jogát is átruházta. Igaz ugyan, hogy az 1910. április 9-i törvény kimondja, hogy egy művészeti munka átruházása a sokszorosítás jogát nem foglalja magában, de ennek a törvénynek visszaható ereje nincs. Felperesek hivatkoztak azonkívül az 1866. július 14-i szerzői jogi törvényre. A szerzői jogi törvény azonban csak azoknak a műveknek szabaddá válását akadályozza meg, ahol a védelmi idő a mű készítése óta még nem telt el, de nem ad új védelmet olyan művek részére, melyekre nézve a törvényben adott védelmi idő a törvény életbelépésekor már ugys letelt, az örökösöket a szerzői jog nem illeti meg, tehát

alakilag legitimálva sincsenek, kivéve a Rodin szerzői joga alapján felépő Rodin-muzeum igazgatóját, mert Rodin örököse az állam lévén és a művész csak 1907-ben halálozván el, a szerzői jog érvényesítése iránt az állam nevében fellépő szerv perbeli aktorátussal bír. Azonban őt is el kellett érdembén keresetével utasítani, mert egy művész egy-két képének egy gyűjteményes műben való bemutatása, mely nem egy művészszel, nem is egy csoporttal, hanem az egész francia történelemmel foglalkozik, egyenlő tekintet alá esik egy író művéből vett rövid citátumokkal, melyek arra alkalmasak, hogy a szerző stílusáról fogalmat adjanak. Különösen itt Rodin szobrászati műveinek képből való visszaadásáról, tehát nem tulajdonképeni sokszorosításról van szó. (Cour d'appel de Paris).

II. Delibes zeneszerző özvegyének hagyományosa, kire Delibes szerzői jogát hagyta az örökös ellen pert indít a hagyaték megnyitától kezdve befolyt jövedelemre, mely a művek előadásából és nyomtatványformájában való eladásából származott, mint a hagyományozott szerzői jog gyümölcseire. A bíróság a keresetnek helyt ad, de csak részben, amennyiben csak a kereset beadásától számított jövedelmet ítéli meg. A szerzői jog lényege a kizárólagos eladás, vagy más által való eladás és előadás jogában áll, függetlenül a jog gyakorlásától, az kizárólagosság a szerzői jog anyagi tartalma, az értékesítés, a gyakorlás által szerzett jövedelem, habár az nem is szabályosan visszatérő és folytonos a gyümölcs fogalma alá esik és így ez a haszonélvezet az özvegyet megillette és így a hagyatékban van, az örököszt a hagyományossal szemben annak kiadására kellett kötelezni, de a Code civil 1014. és 1015. §§-ai szerint csak a kereset beadásától kezdve. (Tribunal civil de la Seine.)

III. Raspail François Vincent híres orvos, minden évben egy orvosi évkönyvet adott ki „Manuel annuaire de la santé“ címen, melyben orvosi módszerének újabb eredményeit közölte. Halála után fia Xavier Raspail folytatta az évkönyvek kiadását. 1922-ben az orvostudós egyik unokája Julien Raspail „Bréviaire de Santé“ címen könyvet adott ki, melyben hangsúlyozza, hogy ő a nagy Raspail gondolatának egyedüli fenntartója és ezzel azt a hitet kelti, hogy az évkönyv már nem jelenik meg. Raspail François Vincent ebben szerzői jog bitorlását látja. A bíróság a keresetet elutasítja. Az indokok összevetve az előbb II. alatt közölt esettel igen érdekesek. Míg a II. a szerzői jog fogalmát a szerzői jog gyümölcsetől igyekszik elválasztani, addig ebben az esetben a bíróság igyekszik azt a határt megvonni, ami a szerzői jognak védelemben részesülő megnyilvánulása és maga az eszme között van, tehát mintegy a szerzői jog transcendentális határát vonja meg, melyen túl mint tisztá lélektani, külsőleg meg nem fogható valami, jogi védelem tárgyát nem képezheti tisztá szellemi, belső jellegénél fogva. De internis non iudicat praetor. Az indoklás ezt a részét érdekességénél fogva szó szerinti fordításban közlöm: „Tekintettel arra, hogy irodalmi tulajdon visszaköveteléséről van szó (rei vindicatio) . . . tekintettel arra, hogy a törvény a formát védi és nem az eszmét; tekintettel arra, hogy a szerző vindikálhatja munkájának szerkezetét, általános kidolgozását, kivitelét, stílusát, de nincs semmiféle jog a gondolatok, rendszerek, elméletek felett, amelyek kifejezése a mű; tekintettel arra, hogy ezek a rendszerek és elméletek attól a naptól kezdve, mikor megjelennek, köztulajdonná válnak; tekintettel arra, hogy Julien Raspail jogosan kaphatott ösztönzést nagyapjától“ és azzal, hogy annak nevét említi és dicséri, csak hódolatának ad kifejezést, ennél fogva szerzői jogbitorlás fenn nem forog. Tisztességtelen versenyről lehet szó, de ez most kérelem hiányában a döntés alapjául nem szolgálhat. (Tribunal civil de la Seine).

IV. Egy párisi címtár kiadója pert indít kártérítés iránt egy újabb hasonló munka kiadója ellen, azon az alapon, hogy a nehéz munkával összeállított művet teljesen lemásolta, munkájának eredményét eltulajdonította. A felebbezési bíróság további bizonyítás elrendelésével az első-

biróság ítéletét feloldja és kimondja, hogy ilyen nagy fáradsággal és munkával összeállított művek a szerzői jogi védelemhez hasonló jogsegélyt vehetnek igénybe. Meg kell azonban állapítani, tekintettel arra, hogy a művek tartalma, a címek és foglalkozások felsorolása köztulajdonban vannak, hogy az új munka kiadója mennyiben bővítette és helyesbítette a régebbi címtárt, mennyiben követett új, áttekinthetőbb rendszert, ő és emberei, milyen munkát fejtettek ki és milyen költségek merültek fel az adatok ellenőrzésével. Igaz, hogy a címek és ezek az adatok mindenki részére hozzáférhetők, de az alak, a forma és a megtestesített munka mégis védelmet érdemel. (Cour d'appel de Paris). Sz—i.

Jogélet.

Tóry Gusztáv Lapunk múlt számában emlékeztünk meg érdemeiről, nyugalombavonulása alkalmával. A nyugalmat nem élvezte sokáig. Ravatalánál, amely a Kuria csarnokában állott, dr. Pesthy Pál, igazságügyminiszter, dr. Juhász Andor kuriai elnök és dr. Pap József kamarai elnök mondottak gyászbeszédet.

Staud Lajos előadása. Az országos Birói és Ügyészi Egyesület ez évi közgyűlésén Dr. Staud Lajos nyugalmazott kuriai tanácselnök tartott ünnepi előadást, amelynek gondolatmenetét az alábbiakban közöljük.

A jog nem más mint minősített igazság és azért jött létre, mert az igazság csupán a maga benső erejével nem tudott megvalósulni s ennek folytán külső erőre szorult. Ez a külső erő: a jog. Ha az emberek a lelkükben élő igazságnak megfelelően éreznének, gondolkoznának és főleg cselekednének, — akkor a jogra nem volna szükség. Az emberi gyarlóságok és érdekellentétek miatt azonban ilyen állapot soha sem fog bekövetkezni, azért a jogra örökké szükség lesz. De a jog csak a bíró útján valósulhat meg és végső eredményben jog csak az, amit ilyenül a bíró kijelent. Ilyen módon amint a jogra, úgy a bíróra is örökké szükség lesz. A bíró tehát a jognak komplementális eleme és a jog gyupontjában áll. Ezért a bíróval, úgy mint a joggal is örökké kell foglalkozni. Manapság fokozottabb mértékben. Manapság u. i. a legfőbb intézmények megrendültek, a közjog terén is a magánjog területén is. A közjog terén a forradalmak valóságos kaoszt eredményeztek, közjogi romjaink ma sincsenek eltakarítva, ebbeli mentalitásukban pedig hamis fogalmak csusznak be. A trianoni u. n. békeszerződés jogforrásként nehezedik reánk, mintha jogforrás lehetne, aminek semmi erkölcsi alapja nincsen. A királykérdést nemzeti érzésünk forró hamuja alatt kell rejtegetnünk, mintha ez nem volna az önrendelkezési jognak csufos megbénítása. A nemzetfenntartó jogfolytonosság kérdésében szomorú elhajlások törekednek érvényesülni, mintha jogfolytonosságnak lehetne tekinteni azt, ami nem a történeti alkotmány egységes tényezőinek összműködésével, hanem csak